

^a *Svaga spår av den första bokstaven s återstå i den skadade marginalen ms.* ^b *Sic ms (jfr Genealogica 41, fol. 14 r: 1492); korrupt återgivande av något år på 1300-talet.*

¹ *D. v. s. med leopard i vapnet.* ² *D. v. s. dapifer (drots).*

X 9. " (13) 71 " oviss dag. Reval.

"Jtem eth quitte breff mellom her tord bonda rørixson ok rysserne[.] Datum ræffle¹ die ^a-exultacionis marie^a Anno et cetera lxx primo"

Regest i en i avskrift från 1470-talet bevarad Förteckning över konung Karl Knutssons jordebrev, cod. C 4, fol. 147 v nederst, under huvudrubriken "Abo biscopsdøme" (fol. 46 v—47 r, 48 r), Sv. Riksark.

Tryckt: FMU I (1910) s. 493, nr 1123.

Årsangivelsen är ytterst osäker. Tord Bonde synes uppträda i bevarade handlingar först 1374 och nämnes som Bo Jonssons fogde i Finland (Raseborg) 1378, som hövitsman på Raseborg 1395—96, på Åbo 1400—01, på Viborg från 1403 till sin död 1417 (Elgenstierna, Svenska adelns ättartavlor I, 1925, s. 512 sp. 2). Såvida inte herr-titeln tillagts av regestförfattaren i identifieringssyfte, måste brevet ha tillkommit först efter riddarslaget 1396 23/7. Det ligger då nära tillhands att antaga, att regesten avser ett brev av liknande slag och från ungefär samma tid som det överst på fol. 48 r i samma jordebok förtecknade "quitte breff mellom her tord bonde rørixson ok nogre rysser aff nogardh", vilket skall ha utställts i Novgorod 1416 18/8 (tr. FMU II, 1915, s. 168, nr 1481; jfr *ibid.* s. 163, nr 1463, från år 1415). Uppgiften om dag och år har kanske också sin förklaring i en förväxling (vid avskrivningen?) med dateringsfrasen i regest nr 2 på fol. 48 r: "Jn crastino anunciacionis marie Anno etcetera lxx primo" (tr. FMU IV, 1924, s. 357, nr 3468: 1471 26/3); för felaktigheter i C 4 jfr K. Kumlien, Karl Knutssons politiska verksamhet (1933) s. 8, och J. Liedgren i Historisk Tidskrift för Finland 1957 (tr. 1958) s. 134 not 3.

^{a-a} *De paleografiskt enklaste ändringarna av denna omöjliga läsning vore salutacionis marie eller exaltacionis crucis (19/12 resp. 14/9), men jfr ovan.*

¹ *D. v. s. Reval.*

X 10. 1371 januari 9. Norrköping.

Bo Jonsson, lagman i Östergötland, gör ett jordskifte med Volrat Trekow och dennes hustru Sigrid Håkansdotter. Han upplåter därvid åt dessa godset Liljestad (i Skönberga socken), vilket Ingeborg Thordsdotter skänkt till Linköpings domkyrka, och vilket sedan Bo tillbytt sig av kyrkan. I stället erhåller Östgöotalagmannen godset Säby (i Vist(s) socken) tillsammans med vad Volrat och Sigrid äga i Hovetorp jämte alla deras tillgångar i Säby och i Vists socken. Märta Knutsdotter förklarar sig därvid avstå alla sina anspråk på Säby och ger modern fru Sigrid rätt att företaga jordabytet. Till att före midfastan (16/3) jämka detta skifte ha av Bo Jonsson utsetts Jon Magnusson och Jon Upplänning, av Volrat Trekow och fru Sigrid Håkan Kampe och Magnus Virde. För den händelse dessa fyra ej kunna uppnå en överenskommelse, har riddaren Bengt Filipsson valts till skiljedomare, till vilken de vid behov skola hänvända sig. Denne har att inom 12 veckor därefter fälla ett utslag, som båda parter förbinda sig att godtaga. Om någon av de fyra skiljemännen eller skiljedomaren under tiden dör eller vistas utom riket, må de övriga sätta annan lämplig person i dennes ställe.

Förutom brevutfärdarna besegla bl. a. biskop Nils (Markusson) i Linköping och jarlen Erengisle Sunesson.

Orig. [A] på perg. (28,1 × 22,3, uppveck 2,2 cm; 33 rader), Uppsala univ. bibl. (Cederhjelm's saml.). — Pergamentet är (genom påverkan av kemiska preparat?) transparent och texten av denna anledning ytterligt svårläst. Vissa skrivtecken kunna sålunda identifieras endast i viss belysning. Vid textens återgivande ha dock blott helt oläsliga bokstäver satts inom klammer.

Avskrifter i hs E 175, Uppsala univ.-bibl.: [B] o. 1600, pag. 67 med forts. pag. 70, rubrik pag. 69; [C] o. 1700, pag. 63—65.

Tryckt: E. Nygren, Medeltidshandlingar rörande Bjärka-Säby (= Bil. B i H. Rosman, Bjärka-Säby I, 1923), s. 353 f. nr 4.

Regest av A. Nordén, Norrköpings medeltid (1913), s. 41 nr 26.

Brevet får antagas vara utfärdat i Bo Jonssons frånvaro, eftersom denne den 9 januari höll rättarting i Skänninge (se DS X 11), eller vara antedaterat.

Jfr Ingeborg Thordsdotters brev för Linköpings domkyrka 1369 7/3 (RPB 865) och 1371 12(?) / 1 (DS X 16) samt Peters i Skeda fastebrev på Säby 1371 5/10 (DS X 98).

Alla the mæn thetta breff se ælla hœra helsom wi Bo Jonsson æsgœta laghman · Volradh drekow^a oc Sighrid haquonadotter hans husfrw æwerdelika *medh* warom herra · gœrum wi thet allom mannom witerlikt oc *kœnnomps* oppenbarlikæ *medh* thesso varo nærwaranda brefwe at wi hafwm giort eet fult oc laghlikit jor[da]^a skipte · i thessa mato / først later iak^b Bo Jonsson vpp them fornempdo volradhe oc frw sighridhe hans husfrw mit goz liliastadha hwilkit husfrw Jngeburgh thordz dotter gaff lynkœpungx kirkio · oc Jak bo fik ater i Rætto skipte aff kirkionne / hwilkit fornempda godz liliastaba Jak later them oc thera arfwingiom vpp til æwerdelika ægho · *medh* allom landræt^c / oc *medh* allom tillaghum i wato Oc thorro Engo vndantakno / Oc wi fore-saghde volradh oc sighrid haquona dotter latom ater vpp i thesso sama skipte them fornempdo bo Jonson oc hans arfwingiom waart godz Sæby vist *medh* thy i howathorp ær / oc allom them tillaghum som ther vnder hafwa lighat aff aalder · oc alt thet wi æghom i Sæby oc i wist sokn i wato oc thorro Engom tillaghum vndantaknom / afhendom thet godz oss oc varom arfwim · oc tileghnom thet / fornempda bo Jonson oc hans arfwim til æwerdelika ægho · Hwilkit godza skipte ær giort som hær æpter følger / at Jak bo Jonson hafwer ganzklika gangit til hetherlika mæn Jon Magnusson oc Jon vppleming / Oc wi wolradh · oc Sighrid hafwm gangit til haquon kampa Oc Magnus wyrda · swa at thesse fyre skulu ware walgiptis mæn wara / Oc mæktughe jnnan thetta oc midhfasto som nw næst komber Mellom oss thetta skipte lika oc jæmpna oc allaledhis fulko[mpna]^d · hwat the hær vm a badha sidbur gœra ælla lata ælla hwilikt waart andre skal i thesso skipte tilgifwa · thet scal *medh* oss oc varom arfwingiom fast oc stadhugt æwerdelika vara / fframledhis kan thet henda · at een ælla flere aff thessom fyrom valgiptis mannom jnnan thetta oc midhfasto frafalla · tha skulu the som epter lifwa fulla maght hafua *medh* thesso brefue · at taka andra godha mæn j sama stadhin · hwem the wilia / ther næst vm thessom fyrom valgiptis mannom vm thetta skipte ey a sæmia kan / tha hafwm wi waalt ærlikan Riddara herra bændict philippusson til een owerman · hwilkom wi fulla maght gifvm · at han skal thetta skipte lika oc jæmpna som hanom got synis til een ganzkan Enda / oc hwat wi^e ther wm gœr · thet wiliom wi fast oc stadhugt at halda / kan herra bændicter jnnan thema timan frafalla ælla ey i Rikeno wara tha skulu the fornempdo fyre walgiptis mæn maght hafua at kesa oc wælia en annan owerman hwem the wilia aff Enom androm godheman i Rikeno · vm them siælfuom ey vppa sæmi[a]^f kan · then owerman skal hafua sama maght som herra bændicter skulle hafua hafft / kan oc swa wara at thesse fyre valgiptis mæn skiwta sik nokot til herra bændict · vm them nokot askilia kan · ælla til then andra owermannin som the wælia æn ey ær herra bændicter til / tha hafwa the thess maght oss aat skilia innan tolf wikur · epter the sama walgiptis mæn them tilsighia · samuleþis iak Mæritta knutzdotter gifwer mina fulbordh oc min ganzska Ræt oc atalan som iak til sæby hafwer · til thetta skipte · som min fornemp-

da modher frw sighrid *medh* them sama bo · epter allom them foroordom som før æru saghd · / Thessin fornempda forord oc articlæ lofwm wi · fornempde · bo Jonsson · volradh drekow · sighrid haquona doter · oc mæritta knutz doter oc ware arfwa fasta oc stadhuga at halda vidh vara godha tro vthan alt arght / Oc til mere visso oc stadfestilse hengiom wi waar incigle fore thetta breff oc bidhiom wi hetherlikan father oc herra niclis *medh* gudz nadh biscop biscop lynkøpfung · oc ærlika mæn · herra Eringisl Sonasson ierl · harald kasa · harald bagga [,] jon andrisson oc pæter thomason · at the sætin siin incigle til vitnisbyrd fore the[tta]^g breff [.] Datum norcopie Anno Domini M^occc^oseptuagesimo primo feria quinta infra octauas epyphanie Eiusdem

På baksidan: Paa sæby j · vist sokn

Sigill: av nr 1—4 och 6 återstå endast sigillremorna, av nr 5, 7, 8 och 10 remorna jämte sigillpåsar av oblekt linne; nr 9 av ofärgat vax, i påse av oblekt linne, randen med omskrift skadad (i sköld halvt, från vänster inkommande svin; jfr ex. vidhängda 1357 22/7 = DS 5776, 1364 25/2 = DS 6943 och 1370 15/6 = RPB 1851): [+ S]': Iohannis * An[dri]: son.

^a Supplerat Öberg efter B, jorde C, lakun Nygren. ^b Härefter överflödigt B (jfr följande Bo) A. ^c Före detta ord överstruket oc A. ^d ful[kompna] Nygren, fullkomna C, fullkomlika B. ^e Uppenbarligen fel för han. ^f sæmio A. ^g Supplerat Öberg efter C, lakun B Nygren.

¹ För namnet Trekow (Drekow) se B. Sundqvist, *Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420* (1957) s. 333.

X11.

1371 januari 9.

Skänninge.

Bo Jonsson, konung Albrekts "ämbetsman", för vilken ärkedjåknen i Linköping (Nils Hermansson) uppvisat ett brev om fru Katarina Magnusdotters testamente, vari hon skänkt godset Kølja i Älvestads socken till Linköpings domkyrka, förbjuder på rättarting med Göstrings härad alla att befatta sig med detta gods, innan testamentet och brevet närmare granskats av konungen, rådet eller Bo Jonsson själv.

Orig. på perg. (19,7 × 7,9 cm; 9 rader), Sv. Riksark. (= RPB 972), med Rasmus Ludvigssons brevsignum för Linköpings domkyrka: 5'x (jfr L. Sjödin i MRA 1939 s. 128). — För handstilen se DS X 13.

Jfr Katarina Magnusdotters testamente 1369 9/8 (RPB 884).

Jak bo jonsson ærlix första konung albrictz æmbitzman¹. kennis oppenbarlika · at epter thet at ærkedvæknin aff lynkøpfung var fore mik a mins herra weghna *medh* brevom vm eet testament som frw katrin magnussa dotter · hafde vnder lynkøpfungx kirchio / swa som eet godz som kallas kylia · j Eluestapa sokn · gifwit fore sina siæll · Thy forbyudher iak allom mannom starkeleka vidher lydhno · at Engin hindre ælla sik bewære *medh* thy fornempda godze · ælla thess ingieldom før æn thet sama testament oc breff hafuer warit fore minom herra ælla hans Radhgifwarom · ælla fore mik tha iak thet skælika Ranzsaka oc wtleta ma / Datum skæningie in placitis^a iusticiariis habitis de prouincia gilstrinxhæret Anno domini M^occc^olxx primo · feria quinta proxima post Epiphaniam Eiusdem · sub meo sigillo

På baksidan: super bonis kylia in parochia æluestadhūm

Sigill av ofärgat vax, på en ur brevet skuren remsa (griphuvud i sköld inom trepass; jfr avbildning i Rosman, Bjärka-Säby I, 1923, s. 149 fig. 62, och oskadat ex. vidfäst 1382 11/7 = RPB 1741): [S'] Boec[ii Ionson].

^a Bokstaven c ändrad från tis i ms.

¹ Om denna titel (lat. officialis generalis, jfr DS X 16; medellågtyska ammetman, jfr DS X 28) se S. Engström, *Bo Jonsson I* (1935) s. 123 f., och KL XII (1967) s.v. Official sp. 536.